

Datum van
inontvangstneming

:

23/06/2025

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-310/25 – 1

Zaak C-310/25

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

30 april 2025

Verwijzende rechter:

Amtsgericht Hagen (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

22 april 2025

Verzoekende partij:

MMWB GmbH & Co. KG

Verwerende partij:

EL

[OMISSIS]

Amtsgericht Hagen

Beslissing

In het rechtsgeding tussen

MMWB GmbH & Co. KG, [OMISSIS] Hagen (Duitsland),

eiseres,

[OMISSIS]

en

EL, [OMISSIS] [adres in Polen]

gedaagde,

[OMISSIS]

heeft het Amtsgericht Hagen (rechter in eerste aanleg Hagen, Duitsland)

op 22 april 2025

[OMISSIS]

de volgende beslissing gegeven:

I.

De behandeling van de zaak wordt geschorst.

II.

Het Amtsgericht Hagen (hierna: „verwijzende rechter”) verzoekt krachtens artikel 267, tweede alinea, VWEU, het Hof van de Europese Unie (hierna: „Hof”) om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

1)

Kan een erfgenaam uit een lidstaat in het geval dat twee gerechten in twee verschillende lidstaten – die niet overeenkomen met de lidstaat waar de erfgenaam zijn gewone verblijfplaats had – zich bevoegdheid verklaren om uitspraak te doen over de erfopvolging overeenkomstig artikel 4 van verordening (EU) nr. 650/2012, aan een van deze gerechten een geldige verklaring van verwerping afgeven volgens de aldaar geldende vormvereisten?

2) Indien de eerste vraag bevestigend moet worden beantwoord:

Is een dergelijke verklaring van verwerping bij een gerecht van een andere lidstaat tegenover een gerecht van een andere lidstaat dat zich eveneens bevoegd heeft verklaard om uitspraak te doen over de erfopvolging overeenkomstig artikel 4 van verordening nr. 650/2012, een zodanige vervanging van de bij dit gerecht af te geven verklaring van verwerping dat zij op het tijdstip van afgifte van de verklaring wordt geacht geldig te zijn afgegeven?

Kon gedaagde bij rechtbank Limburg als griffie van rechtbank Roermond [OMISSIS] [zaaknummer] door verklaringen (van verwerping) van 19 december 2023 en 24 februari 2025 de nalatenschap op geldige wijze verwerpen?

3) Indien de eerste en tweede vraag bevestigend moeten worden beantwoord:

Is het voor de geldigheid relevant of de erfgenaam in de eerste hem bekend geworden procedure bij een rechtbank van een lidstaat de verklaring van

verwerping afgeeft volgens de aldaar geldende vormvereisten of kan hij naar eigen goeddunken beslissen in welke procedure hij deze verklaring afgeeft?

Motivering:

I.

De verwijzende rechter moet een beslissing geven over de volgende feiten:

Partijen betwisten of gedaagde de nalatenschap van de erflater op geldige wijze heeft verworpen.

In het onderhavige geding vordert eiseres dat gedaagde een huurwoning ontruimt alsook de achterstallige huur betaalt voor de woning die was gehuurd door de inmiddels overleden erflater.

Eiseres is rechtsopvolger van Meier Familien GbR en eigenares van het onroerend goed op het landgoed [OMISSIS] in [OMISSIS] [stad in Duitsland].

Tussen Meier Familien GbR en de op 22 december 2022 overleden erflater bestond sinds 1 februari 2022 een huurovereenkomst betreffende een woning in [OMISSIS] [stad in Duitsland], [OMISSIS] [beschrijving van de woning]. De huur bedroeg 300,00 EUR, vermeerderd met bedrijfskosten ten bedrage van 170,00 EUR. Voor de parkeerplaats moest 55,00 EUR worden betaald.

De huurder (erflater) is op 22 december 2022 in [OMISSIS] [stad in Duitsland] overleden.

Gedaagde woont in Polen en was met de overleden erflater gehuwd.

De echtelieden, dat wil zeggen de overledene en gedaagde, waren elk voor de helft eigenaar van een huis in [OMISSIS] [adres in Nederland].

Bij de verwijzende rechter was onder zaaknummer [OMISSIS] een erfrechtprocedure aanhangig over de nalatenschap van de erflater. In deze procedure heeft de verwijzende rechter op 26 januari 2023 de volgende verklaringen opgenomen:

[OMISSIS]

Verwerping van de nalatenschap

Verschenen zijn:

1. mevrouw [OMISSIS], [OMISSIS] - dochter van de overledene - [OMISSIS]
2. mevrouw [OMISSIS], [OMISSIS] - kleindochter van de overledene -

[OMISSIS]

3a. mevrouw [OMISSIS] [dochter van de overledene]

3b. de heer [OMISSIS] [echtgenoot van de dochter van de overledene]

als wettelijke vertegenwoordigers van

[OMISSIS] - kleindochter van de overledene -

De verschenen personen verklaren als volgt:

[OMISSIS] [De erflater] is [OMISSIS] 2022 in [Duitsland] overleden.

De erflater had zijn laatste gewone verblijfplaats in [OMISSIS] [stad in Duitsland].

Hij had de Duitse nationaliteit.

Een overlijdensakte kan niet worden overgelegd.

De verschenen personen is niet bekend of er een uiterste wilsbeschikking bestaat.

Krachtens wettelijke erfopvolging zijn [OMISSIS] [persoon onder 2.] en [OMISSIS] [persoon onder 1.] erfgenaam dan wel mede-erfgenaam geworden.

De verschenen personen [OMISSIS] [2.] en [OMISSIS] [1.] zijn sinds 22 december 2022 op de hoogte van de benoeming [tot erfgenaam].

De opengevallen nalatenschap wordt ongeacht de reden van benoeming (wettelijke erfopvolging, testament, erfovereenkomst) verworpen.

Krachtens wettelijke erfopvolging en op grond van de verwerping van de nalatenschap is voornoemd minderjarig kind/pleegkind erfgenaam dan wel mede-erfgenaam geworden.

De verschenen wettelijke vertegenwoordiger(s) is/zijn sinds 26 januari 2023 op de hoogte van de benoeming van voornoemd minderjarig kind tot erfgenaam.

De verschenen wettelijke vertegenwoordigers verwerpen de nalatenschap voor het minderjarige kind/pleegkind ongeacht de reden van benoeming (wettelijke erfopvolging, testament, erfovereenkomst).

De verschenen personen zijn ervan in kennis gesteld dat de verwerping van de nalatenschap ongeldig kan zijn, wanner uit de nalatenschap iets is verkregen of op andere wijze over de nalatenschap of delen ervan is beschikt.

De verschenen personen [OMISSIS] [2.], [OMISSIS] [1.] en [OMISSIS] [3b.] verwerpen de nalatenschap om persoonlijke redenen.

Van deelname aan andere procedures ten aanzien van de erflater wordt afgezien.

Als erfgerechtigde personen komen thans in aanmerking:

EL, [OMISSIS] echtgenote van de overledene

De verschenen personen [OMISSIS] [2.], [OMISSIS] [1.] en [OMISSIS] [3b.] hebben en verwachten thans geen (andere) kinderen.

[OMISSIS] [informatie over gegevensbescherming]

Op 9 februari 2023 heeft de verwijzende rechter de volgende opmerking opgenomen:

[OMISSIS]

Opmerking:

Heden is de echtgenote van de erflater, EL, [OMISSIS] woonachtig in Nederland, verschenen en heeft verzocht om inzage in de stukken.

Inzage in de stukken is aan haar verleend. Het maken van foto's van verklaringen van verwerping van andere personen is niet toegestaan.

Er is algemene informatie verstrekt over de procedure betreffende verwerping van de nalatenschap.

[OMISSIS]

Bij rechtbank Limburg als griffie van rechtbank Roermond was op verzoek van [OMISSIS] [bank in Nederland] als schuldeiser [OMISSIS] een erfrechtprocedure aanhangig. De rechtbank heeft op 29 mei 2024 uitspraak gedaan en onder meer overwogen als volgt:

„[...]

4.3. Voor de vaststelling van de gewone verblijfplaats van de erflater moet de rechtbank derhalve aan de hand van alle aspecten die het leven van de erflater in de jaren voor zijn overlijden en op het tijdstip van overlijden hebben gekenmerkt, beoordelen met welk land de erflater op het tijdstip van zijn overlijden een nauwe en duurzame band had. In dat verband is het volgende van belang. 4.4. Uit de akte van overdracht van 13 juli 2001 met betrekking tot het betreffende woonhuis van de erflater blijkt dat de erflater ook tevoren in [OMISSIS] [stad in Nederland] woonde en sindsdien zijn gewone verblijfplaats in Nederland had. Bovendien beschikte de erflater over banktegoeden bij Nederlandse banken en een hypotheek bij een Nederlandse bank. Uit de door de erflater bij de hypotheekaanvraag overgelegde werkgeversverklaring blijkt voorts dat hij sinds december 2000

voor onbepaalde tijd in dienst was van [OMISSIS] B. V. in [OMISSIS] [plaats in Nederland].

Kennelijk is de overledene, tevens op grond van de verklaringen van de buren (bijlage 8 bij het verzoek, bladzijde 21), ongeveer acht maanden voor zijn overlijden naar zijn zus in Duitsland gereisd om van haar de noodzakelijke zorg te krijgen.

4.10. EL betoogt in haar voornoemde brief dat zij – per brief van 19 december 2023 – de nalatenschap van de erflater reeds heeft verworpen. Dit blijkt echter niet uit het boedelregister bij rechtbank Limburg.

[...]”

Het dictum van bovengenoemde beschikking luidt als volgt:

„5. Beschikking

De rechtbank benoemt mr. [OMISSIS] tot vereffenaar van

de nalatenschap van: [OMISSIS] [naam van de erflater] overleden op [OMISSIS] 2022 in [OMISSIS] (Duitsland), laatstelijk woonachtig in [OMISSIS] [stad in Nederland].

5.2. draagt de griffier van het register op om de benoeming van deze beheerder onverwijld in het boedelregister in te schrijven,

5.3. draagt de vereffenaar op om de benoeming in de Nederlandse Staatscourant bekend te maken,

5.4. verklaart de onderhavige beschikking uitvoerbaar bij voorraad.”

De volgende verklaring van gedaagde is op 24 februari 2025 bij rechtbank Limburg afgegeven:

[opmerking niet relevant voor het Nederlands]

Akte

RECHTBANK LIMBURG

Zittingsplaats Roermond

[OMISSIS]

betreffende de nalatenschap van

[OMISSIS] [naam van de erflater],

geboren op [OMISSIS] in [OMISSIS] (Duitsland),
 laatstelijk woonachtig in [OMISSIS] [stad in Nederland],
 en overleden op [OMISSIS] 2022 in [OMISSIS], Duitsland,
 hierna: „erflater”

Heden, op 24 februari 2025, verscheen [OMISSIS] (hierna: „gemachtigde”), werkzaam ter voornoemde griffie, ter griffie van rechtbank Limburg, zittingsplaats Roermond.

De gemachtigde is [OMISSIS] een machtiging gegeven door de volgende wettelijke vertegenwoordiger(s) van de erfgenaam/erfgenamen:

EL, [OMISSIS]

In naam van deze erfgenaam verklaart de gemachtigde dat de nalatenschap van de erflater **wordt verworpen**.

[OMISSIS] [informatie over de procedure]

[OMISSIS]

Na kennis te hebben genomen van de erfrechtprocedure bij de verwijzende rechter heeft de procesvertegenwoordiger van eiseres gedaagde per brief van 16 augustus 2023 gesommeerd tot betaling van onder meer achterstallige huur ten bedrage van 3 840,00 EUR, vermeerderd met rente ten belope van 78,35 EUR, en heeft hij tevens een ontbindingsovereenkomst aangeboden ter beëindiging van de huurovereenkomst.

Op 4 oktober 2023 heeft eiseres verzocht om een betalingsbevel tegen gedaagde, waarmee zij de betaling van 3 840,00 EUR als hoofdsom alsook de buitengerechtelijke advocaatkosten van 321,54 EUR heeft gevorderd.

Gedaagde heeft op 13 december 2023 tegen het betalingsbevel van 10 november 2023, dat op 22 november 2023 aan haar is betekend, bezwaar aangetekend.

Na het bezwaar van gedaagde heeft eiseres per brief van 18 januari 2024 aan gedaagde de huurovereenkomst per direct opgezegd en gedaagde tevergeefs gesommeerd om tot uiterlijk 31 januari 2024 de woning af te geven.

Eiseres is van mening dat gedaagde erfgenaam is van de overleden erflater, aangezien zij de nalatenschap niet op geldige wijze heeft verworpen. In casu is de verwijzende rechter bevoegd om uitspraak te doen over de erfopvolging van [OMISSIS] [naam van de erflater]. Rechtbank Limburg is ervan uitgegaan bevoegd te zijn daar hij niet op de hoogte was van de feitelijke omstandigheden van de erflater. Verklaringen bij de Nederlandse rechter zijn derhalve ongeldig.

Eiseres vordert,

1.

gedaagde te veroordelen tot betaling van 6 825,00 EUR, vermeerderd met rente ten belope van 5 procentpunten boven de betreffende basisrente

[OMISSIS] [opsomming van de respectieve ingangsdatums van de rente en het bedrag van de vorderingen waarover rente wordt berekend].

2.

gedaagde te veroordelen tot ontruiming van de door haar gehouden woning in [OMISSIS] [OMISSIS] [beschrijving van de woning] en afgifte ervan aan eiseres tezamen met alle sleutels en de door haar gehouden parkeerplaats [OMISSIS] in voornoemd object.

3.

gedaagde te veroordelen tot betaling aan eiseres van een gebruiksvergoeding ten bedrage van

a. 15,45 EUR voor elke kalenderdag met ingang van 1 februari 2024 tot de daadwerkelijke afgifte van de woning

alsook

b. 1,81 EUR voor elke kalenderdag met ingang van 1 februari 2024 tot de daadwerkelijke afgifte van de parkeerplaats,

vermeerderd met rente ten belope van 5 procentpunten boven de betreffende basisrente over de voor een kalendermaand opgebouwde gebruiksvergoeding, telkens vanaf de 1e kalenderdag van de daaropvolgende maand.

4.

gedaagde te veroordelen tot betaling aan eiseres van buitengerechtelijke incassokosten ten bedrage van 321,54 EUR, vermeerderd met rente ten belope van 5 procentpunten boven de betreffende basisrente sinds de betekening van het betalingsbevel.

Gedaagde concludeert

tot afwijzing van de vordering.

Gedaagde beweert dat zij de nalatenschap op geldige wijze heeft verworpen. Zij is van mening dat zij per brief van 19 december 2023 aan rechtbank Limburg

[OMISSIS] de nalatenschap van de overleden erflater in haar geheel heeft verworpen.

Het is juist dat zij als echtgenote van de erflater een mogelijke wettelijke erfgenaam dan wel mede-erfgenaam is, indien zij de nalatenschap niet overeenkomstig de vereiste vorm of binnen de gestelde termijn zou hebben verworpen. Door de geldige verwerping is zij geen erfgenaam van de erflater geworden en is zij niet aansprakelijk voor de schulden van de erflater.

De erflater had zijn gewone verblijfplaats in [OMISSIS] in Nederland. Op grond van met ingang van 17 augustus 2015 voor Duitsland en Nederland toepasselijke verordening nr. 650/2012 geldt het volgende:

Volgens deze verordening is op de gehele erfopvolging het recht van toepassing van de staat waar de overledene zijn gewone verblijfplaats had op het tijdstip van zijn overlijden, tenzij de erflater in een geldige uiterste wilsbeschikking een rechtskeuze heeft gedaan dat in het geval van zijn overlijden het recht van de staat waarvan hij de nationaliteit bezit van toepassing is.

Ingevolge artikel 4 van verordening nr. 650/2012 zijn derhalve de gerechten van de lidstaat waar de erflater op het tijdstip van overlijden zijn gewone verblijfplaats had, bevoegd om uitspraak te doen over de erfopvolging en de vereffening van de nalatenschap en is volgens artikel 21, lid 1, van die verordening op de erfopvolging in haar geheel het recht van de staat van toepassing, waar de erflater op het tijdstip van overlijden zijn gewone verblijfplaats had.

Om die reden is in casu rechtbank Roermond in Nederland [OMISSIS] bevoegd om uitspraak te doen over de erfopvolging. De bevoegdheid is in het kader van de aldaar aanhangige procedure op verzoek van de schuldeisers [OMISSIS] door rechtbank Limburg als griffie van rechtbank Roermond onderzocht en vastgesteld waarbij de geldende verordening nr. 650/2012 in aanmerking is genomen.

Volgens de vaststellingen van de rechtbank was de erflater sinds december 2000 voor onbepaalde tijd in dienst van het bedrijf [OMISSIS] B.V. in [OMISSIS] [plaats in Nederland]. Sinds de koop van het huis in juli 2001 had de overledene zijn gewone verblijfplaats in [OMISSIS] [stad in Nederland] en beschikte hij over bankrekeningen in Nederland. Bijgevolg waren zijn gewone woonplaats en verblijfplaats in ieder geval sinds december 2000 in Nederland. Erflater heeft daar gewoond en was daar ingeschreven.

Meer dan 20 jaar was [OMISSIS] [stad in Nederland] het centrum van de belangen van de erflater.

De verwijzende rechter is op basis van het aan hem meegedeelde adres van de erflater in [OMISSIS] [adres in Duitsland] ten onrechte ervan uitgegaan dat hij bevoegd is.

II.

Het welslagen van de vordering hangt af van het antwoord op de vraag of gedaagde de nalatenschap al dan niet geldig heeft verworpen.

Ondanks de regelingen in de artikelen 4, 17 en 28 van verordening nr. 650/2012 waren er twee erfrechtprocedures in twee verschillende lidstaten. Zowel rechtbank Limburg als griffie van rechtbank Roermond [zaaknummer: (OMISSIS)] als de verwijzende rechter [zaaknummer: (OMISSIS)] hebben zich bevoegd verklaard ten aanzien van de erfopvolging van [OMISSIS] [naam van de erflater] en de erfrechtprocedure gevoerd.

Vaststaat dat gedaagde de nalatenschap niet heeft verworpen volgens de in het Duitse recht geldende vorm- en termijnvereisten in de erfrechtprocedure bij de verwijzende rechter, waarbij zij uiterlijk op 9 februari 2023 kennis had van het openvallen van de nalatenschap alsook van de erfrechtprocedure bij de verwijzende rechter.

Kon gedaagde niettemin bij rechtbank Limburg door verklaringen (van verwerping) van 19 december 2023 dan wel 24 februari 2025 de nalatenschap op geldige wijze verwerpen?

Dat wil zeggen, kan een erfgenaam uit een lidstaat (hier: Polen), in het geval dat twee gerechten in twee verschillende lidstaten (hier: Nederland en Duitsland) – die niet overeenkomen met de lidstaat waar de erfgenaam haar gewone verblijfplaats had (hier: Polen) – zich allebei bevoegd verklaren voor de erfopvolging overeenkomstig artikel 4 van verordening nr. 650/2012, aan een van deze gerechten een geldige verklaring van verwerping afgeven volgens de aldaar geldende vormvereisten?

Geen van de twee gerechten in Nederland of Duitsland die met de erfrechtzaak zijn belast heeft zijn internationale bevoegdheid volgens artikel 4 van verordening nr. 650/2012 ontkend. Het doel van het bevoegdheidsrecht dat de erfopvolging in haar geheel zo mogelijk in één lidstaat wordt behandeld en beoordeeld (eenheidsstelsel) is niet acht genomen.

Derhalve kan het onderhavige geschil niet reeds worden beslecht zonder dat de in het dictum geformuleerde vragen worden beantwoord.

[OMISSIS]